

Eyüp Sultan Camii-i Şerifi

ŞİFÂ-İ ŞERÎF DERSLERİ

ESERİN ADI: EŞ-ŞİFÂ Bİ-TA'RÎFİ HUKÛKÎ'L-MUSTAFÂ

ESERİN MÜELLİFİ: KÂDÎ İYÂZ (v. 544/1149)

TERCÜME VE ŞERH EDEN: PROF. DR. MEHMET YAŞAR KANDEMİR

91. Ders | 22.Ekim.2017, Pazar - Sayfa 1

(Dersler öğle namazından bir saat önce başlar)

Türkçe Tercüme & Şerhi

Şifâ-i Şerîf Şerhi (3 cilt) - Mayıs 2012

Prof. Dr. Mehmet Yaşar Kandemir

Tahlil Yayınları, www.tahlilyayinlari.com

Eser Hakkında

ŞİFÂ-İ ŞERÎF gönüllerde Peygamber sevgisini tutuşturmak, onu bütün yönleriyle tanıtip anlatmak ve Müslümanlara, Sultân-ı Enbiyâ'nın haklarını savunmayı öğretmek maksadıyla yaklaşık dokuz asır önce Endülüslü tanınmış alim Kâdî İyâz tarafından yazılmıştır.

Görüntü, Ses kayıtları ve Ders notlarına

www.sifadersleri.com

adresinden veya aşağıdaki **karekodu okutarak** erişebilirsiniz.

DERS KONUSU:

1. BÖLÜM: Yüceler Yücesi Cenâb-ı Hakk'ın Resûl-i Ekrem'in Şân ve Şerefini Yüceltmesi

4. KISIM: Resûl-i Ekrem'in Mûcizeleri

13. FASIL: Resûl-i Ekrem'in Bereketi ve Duâsıyla Yemeğin Çoğalması

Arapça Kaynak sf. 357

Türkçe Tercüme, Cilt.2 - sf. 29

٧١٤ - وعن سَمُرَةَ بن جُنْدَبٍ: أُتِيَ النَّبِيُّ ﷺ بِقَصْعَةٍ فِيهَا لَحْمٌ ، فَتَعَاقَبُوهَا مِنْ غُدْوَةٍ حَتَّى اللَّيْلِ ؛ يَقُومُ قَوْمٌ وَيَقْعُدُ آخَرُونَ^(٢).

Ashâb-ı kirâmdan Semüre bin Cündeb² radiyallahu anı (v. 60/680) şöyle demiştir:

Resûl-i Ekrem sallallahu aleyhi ve selleme bir tabak kebabı ikrâm edilmişti. Fahr-i Âlem Efendimiz'in dâveti üzerine ashâb-ı kirâm sabahtan akşama kadar gruplar hâlinde geldiler, oturup bu bir tabak yemekten yediler, sonra kalkıp gittiler.³

Dârimî'deki rivâyete göre ashâb-ı kirâm sabahtan öğleye kadar gruplar hâlinde gelip yemek yemişlerdir. Bu hadisi Semüre bin Cündeb'den rivâyet eden Ebü'l-Alâ diyor ki, bir adam Semüre'ye: "Tabağa ilâve yapılıyor muydu?" diye sordu. O da: "Neye şaşıyorsun?" dedikten sonra eliyle semâyı gösterdi ve: "İşte oradan ilâve yapılıyordu" diyerek yemeği Cenâb-ı Hakk'ın bereketlendirdiğini anlattı.

2. Semüre, Peygamber Efendimiz zamanında çocuk denebilecek yaşıydı. Akranları gibi o da, o günlerde yapılan savaşa katılmak istemiş, fakat isteği kabul edilmemişti. Bunun üzerine Semüre, Fahr-i Âlem Efendimiz'e: "Savaşa kabul ettiğiniz falanla güreş tutsak, onu yenerim." dedi. Peygamberler Sultanı da onların güreşmesine izin verdi. Semüre, rakibini yenince savaşa katılmayı haketti. Onun ilk defa Uhud Gazvesi'ne katıldığı da söylenmektedir.

3. Tirmizî, Menâkıb 5, nr. 3625; Dârimî, Mukaddime 9, nr. 57.

٧١٥ - ومن ذلك حديث عبد الرحمن بن أبي بكر: كُنَّا مَعَ النَّبِيِّ ﷺ ثَلَاثِينَ وَمِئَةً؛ وَذَكَرَ فِي الْحَدِيثِ: أَنَّهُ عَجِنَ صَاعًا مِنْ طَعَامٍ، وَصُنَعَتْ شَاةٌ، فَشُويَ سَوَادُ بَطْنِهَا ثُمَّ^(٣) قَالَ: وَائِمُّ اللَّهِ! مَا مِنْ الثَّلَاثِينَ وَمِئَةٍ إِلَّا وَقَدْ حَزَّ لَهُ حُزَّةٌ مِنْ سَوَادِ بَطْنِهَا، ثُمَّ جَعَلَ مِنْهَا قَصْعَتَيْنِ، فَأَكَلْنَا مِنْهُمَا أَجْمَعُونَ، وَفَضَلَ فِي الْقَصْعَتَيْنِ، فَحَمَلْتُهُ عَلَى الْبَعِيرِ^(٤).

Hz. Ebû Bekir'in oğlu Abdurrahman'ın¹ (v. 53/673) rivâyet ettiği hadis de böyledir. Abdurrahman: "Resûl-i Ekrem'in yanında 130 kişi bulunuyorduk." diye söze başladı ve hadisin devamında şunu söyledi: İki kilo kadar arpadan ekmek yapıldı. Bir koyun kesildi, ciğeri kebab yapıldı. Allah'a yemin ederim ki, 130 kişiden herbiri o ciğer kebabından birer parça yedi. Ardından Resûl-i Ekrem Efendimiz pişen koyun etini iki kaba koydu. Hepimiz o etten de yedik, hattâ kaplarda bir miktar da arttı; ben de artan eti alıp devemdeki heybeme koydum.²

Bu kaynaklardaki rivâyete göre, Resûl-i Ekrem Efendimiz sahâbîlere: "Yanında yiyecek bir şey olanınız var mı?" diye sordu. Bir sahâbînin getirdiği iki kilo kadar undan hamur yoğuruldu. Derken bir müşrik koyun sürüsüyle oradan geçerken Resûlullah Efendimiz ona, koyunların satılık olup olmadığını sordu. Adam satılık deyince, ondan bir koyun satın aldı; koyun kesildi ve hadiste geçtiği şekilde ciğeri ve eti pişirilip yendi.

1. Abdurrahman, Hz. Âişe'nin ana baba bir kardeşidir. İslâmiyet'in ilk yıllarında, Bedir ve Uhud Gazvelerinde müşriklerin yanında yer aldı. Mekke'nin fethinden önce Müslüman oldu. Resûl-i Ekrem'in hastalığı sırasında onun yanından hiç ayrılmadı ve hizmetinde bulundu. Babasının ve Hz. Ömer'in hilâfeti yıllarında İslâm'a güzel hizmetler yaptı.

2. Buhârî, Hibe 27, nr. 2618, Et'ime 7, nr. 5382; Müslim, Eşribe 175, nr. 2056.

Kayıtlardaki Zamanı:

~ 07:16

Türkçe Tercüme & Şerhi

Şifâ-i Şerîf Şerhi (3 cilt) - Mayıs 2012

Toplanan Yiyecekler Nasıl Bereketlendi?

Yemeğin çoğalması mucizesiyle ilgili bir başka hadisi de, Medine kadısı Abdurrahmân ibni Ebî Amre el-Ensârî, Bedir gazisi olan babası Ebû Amre'den³ rivâyet etmiştir. Ashâb-ı kirâmdan Seleme bin Ekvâ, Ebû Hüreyre ve Ömer ibni Hattâb tarafından rivâyet edilen aynı konudaki bir hadise göre, Peygamber Efendimiz'in de bulunduğu bir gazvede ashâb-ı kirâmın yiyeceği tükendi. Fahr-i Âlem sallallahu aleyhi ve sellem: "Herkes yanında kalan erzakı getirsin." diye emretti. Kimi iki avuç dolusu, kimi daha fazla yiyecek getirdi. En çok getiren iki kilo kadar hurma getirdi. Resûl-i Ekrem Efendimiz, getirilen erzakı deri bir yaygıda topladı. Seleme bin Ekvâ'nın tahminine göre, bir oğlak cüssesi kadar az bir şey toplanmıştı. Ardından Allah'ın Elçisi herkese yemek kaplarını getirmesini söyledi. Orduda ne kadar kap varsa hepsini getirip doldurdular; yine de yaygıda bir miktar yiyecek arttı.¹

İbni Hibbân'ın *es-Sahîh*'indeki rivâyete göre² ise: Yiyecekleri tükenen İslâm askeri, binek develerinden bir kısmını kesip yemek için Peygamber Efendimiz'den izin istedi. Bunu duyan Hz. Ömer, Resûlullah'a düşmanın karşısında hem aç hem bineksiz kalmaları hâlinde durumlarının çok kötü olacağını söyleyerek, elde kalan yiyeceklerin bereketlenmesi için Allah'a duâ etmesini teklif etti. Her iki rivâyete göre, herkes kabını doldurup da yaygıda bir miktar yiyecek artınca, Resûl-i Ekrem sallallahu aleyhi ve sellem, mübârek azı dişleri görüne kadar güldü, sonra şöyle buyurdu: "Allah'tan başka ilâh olmadığına, benim de Allah'ın Elçisi olduğuma şehâdet ederim. Şuna da şehâdet ederim ki, bir mü'min kelime-i şehâdet getirerek ölürse, bu şehâdet kelimesi onun Cehennem'e girmesine engel olur." Ebû Hüreyre radiyallahü anının aynı konudaki daha geniş rivâyeti *Sahîh-i Müslim*'dedir.³

٧١٦ وحتى ٧١٩ - وَمِنْ ذَلِكَ حَدِيثُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي عَمْرَةَ الْأَنْصَارِيِّ،
عَنْ أَبِيهِ ، وَمِثْلُهُ لِسَلَمَةَ بْنِ الْأَكْوَعِ ، وَأَبِي هُرَيْرَةَ ، وَعُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ (٥)
[رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ] فَذَكَرُوا مَخْمَصَةً أَصَابَتْ النَّاسَ مَعَ النَّبِيِّ ﷺ فِي بَعْضِ مَغَازِيهِ ،
فَدَعَا بِبَقِيَّةِ الْأَزْوَاجِ ، فَجَاءَ الرَّجُلُ بِالْحَثِيثِ مِنَ الطَّعَامِ ، وَفَوْقَ ذَلِكَ ؛ وَأَعْلَاهُمْ
الَّذِي أَتَى بِالصَّاعِ مِنَ التَّمْرِ ؛ فَجَمَعَهُ عَلَى نِطْعٍ (٨٣/ب) - قَالَ سَلَمَةُ : فَحَزَرْتُهُ
كَرْبُضَةِ الْعَنْزِ - ثُمَّ دَعَا النَّاسَ بِأَوْعِيَتِهِمْ ، فَمَا بَقِيَ فِي الْجَيْشِ وَعَاءٌ إِلَّا مَلُؤُوهُ
وَبَقِيَ مِنْهُ (١) . (٢)

3. Ebû Amre el-Ensârî'nin adı, Bişr veya Beşîr yahut Sa'lebe olduğu söylenen Neccar-oğulları'na mensup bir sahâbîdir. Sıffin Savaşı'nda Hz. Ali'nin yanında yer almış ve orada hayatını kaybetmiştir.

٧٢٠ - وعن أبي هريرة: أمرني النبي ﷺ أن أدعو له أهل الصُفَّة ، فَتَبَعْتُهُمْ حَتَّى جَمَعْتُهُمْ ، فَوَضَعْتُ بَيْنَ أَيْدِينَا صَحْفَةً ، فَأَكَلْنَا مَا شِئْنَا ، وَفَرَعْنَا وَهِيَ مِثْلُهَا حِينَ وُضِعَتْ إِلَّا أَنَّ فِيهَا أَثَرَ الْأَصَابِعِ (٣).

Burada önce Suffe ve Ehl-i Suffe hakkında bilgi vere-
lim:

Suffe, Mescid-i Nebevî'nin arka taraflarında fakir sahâ-
bilerin barınması için Peygamberimiz'in emriyle yapılmış olan üstü örtülü bir yer idi. Burada kalanlara "Ehl-i Suffe" veya "Ashâb-ı Suffe" denilirdi. Onlar burada yatıp kalkar, Peygamber Efendimiz'den dîni ve Kur'an'ı öğrenirlerdi. Gerektiğinde Allah'ın Elçisi onları İslâmiyeti öğretmeleri için muallim olarak veya askerî birlik içinde bir savaşçı olarak muhtelif yerlere gönderirdi. Bunların sayısı bâzen artar, bâzen eksilirdi. Bazı kaynaklarda, Suffe ehli'nden yüzden fazla sahâbînin adı sayılmıştır. Kendisi de Ehl-i Suffe'den olan Ebû Hüreyre radiyallahu anı, onları bize şöyle tanıtmaktadır:

"Suffe ehli İslâm konuklarıydı. Onların ne sığınacak âileleri, ne malları, ne de bir kimseleri vardı. Resûl-i Ekrem'e bir sadaka geldiğinde onlara gönderir, kendisi sadakadan hiçbir şey almazdı. Şâyet gelen bir hediyeye ise onlara da gönderir, kendisi de ondan bir parça alır ve böylece şahsına ikrâm edilen hediye onlarla paylaşırdı."¹

Ebû Hüreyre radiyallahu anı şöyle diyor: Bir gün Nebî sallallahu aleyhi ve sellem bana Ehl-i Suffe'yi çağırmanı emretti.

"Ben de bir bir onları bulup getirdim. Önümüze orta büyüklükte bir tabak kondu. Ondandır doyana kadar yedik. Sofradan çekildiğimizde, tabaktaki yemek olduğu gibi duruyordu. Yalnız yemek yiyenlerin parmak izleri tabakta kalmıştı."²

Bu rivâyetlere göre Resûl-i Ekrem, Ehl-i Suffe'ye: "Bes-mele çekerek yiyin; canımı kudretiyle elinde tutan Allah'a yemin ederim ki, Muhammed'in evinde bundan başka bir şey yoktur." buyurmuştur.

"Ben, Suffe ehlinde yetmiş kişiyi gördüm. Hiçbirinin üzerinde bütün vücûdunu örten bir elbise yoktu. Ya bel-den aşağı tutundukları bir peştemalları ya da bir ucunu boyunlarına bağladıkları bir gömlekleri vardı. Bunların bir kısmı baldırlarının yarısına, bir kısmı da topuklarına erişirdi de, avret yerleri görülmesin diye elbiselerini elleriyle toplarlardı."²

Ashâb-ı kirâmdan Fedâle bin Ubeyd el-Ensârî de bu çilekeş sahâbîleri şöyle anlatır: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem ashâba namaz kıldırırken, onlardan bazıları açlığın verdiği tåkatsızlıktan dolayı ayakta duramaz, düşüp bayılırlardı. Bunlar Suffe ashâbı idi. Çölden gelen bedevîler onların deli olduğunu zannederdi. Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem namazı bitirince açlıktan bayılanların yanına gider ve onlara: "Allah

Teâlâ'nın nezdinde sizin için neler hazırlandığını bilseydiniz, daha yoksul ve daha muhtaç olmayı isterdiniz." buyururdu."³

Hiz. Ebû Bekir'in oğlu Abdurrahman da onlarla ilgili olarak şöyle demiştir: Suffe ashâbı fakir kişilerdi. Bir keresinde Nebî sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "İki kişilik yemeği olan, Suffe ashâbından bir üçüncüsünü; dört kişilik yemeği olan da bir beşincisini ve hattâ altıncısını yemeğe buyur edip götürsün!" Yahut buna benzer bir tavsiyede bulundu. Ebû Bekir, onlardan üç kişiyi evine getirdi. Nebî sallallahu aleyhi ve sellem de on kişiyi alıp götürdü. Şimdi de Resûl-i Ekrem'in kendisine "Ehl-i Suffe'yi çağırmasını emrettiğini" söyleyen Ebû Hüreyre Hazretleri'ni dinleyelim:¹

1. Buhârî, Mevâkıtü's-salât 41, nr. 602; Müslim, Eşribe 176, 177, nr. 2057.

2. İbni Ebî Şeybe, el-Musannef (Hût), VI, 314; Taberânî, el-Mu'cemü'l-evsat (İvezullah), III, 195, nr. 2907.

1. Buhârî, Rikâk 17, nr. 6452.

2. Buhârî, Salât 58, nr. 442.

3. Tirmizî, Zühd 39, nr. 2368.

٧٢١ - وعن علي بن أبي طالب ، رضي الله عنه : جمع رسول الله ﷺ بني عبد المطلب ، وكانوا أربعين ، منهم قوم يأكلون الجذعة ، ويشربون الفرق ؛ فصنع لهم مَدًّا من طعام ، فأكلوا حتى شبعوا ، وبقي كما هو ؛ ثم دعا بعُسٍّ ، فشرَّبوا حتى رَوُّوا ، وبقي كأنه لم يُشرب [منه] ^(٤).

Kırk Kişiye İki Avuç Dolusu Yemek

Hiz. Ali radiyallahu anı da şöyle demiştir: Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, akrabası olan Abdülmuttalip oğullarını yemeğe dâvet etti.³ Bu dâvete kırk kişi katıldı. İçlerinde bir deve yavrusunu yiyecek, bir tence-re dolusu suyu içebilecek kişiler vardı. Peygamber Efendimiz onlara ikrâm etmek üzere iki avucu dolduracak kadar bir yemek hazırladı. Doyana kadar yedikleri hâlde o yemek hiç eksilmedi. Sonra üç dört kişiye yetecek kadar bir su getirtip misafirlere ikrâm etti. Hepsisi de kanıncaya kadar içtiği hâlde o su sanki hiç içilmemiş gibiydi.⁴

3. Bu dâvetin, peygamberliğin ilk günlerinde: "En yakınlarını uyar!" (Şuarâ 26/214) âyetinin nâzil olması üzerine yapılan dâvet olduğu anlaşılmaktadır.

4. Ahmed ibni Hanbel, Müsned, I, 159; Heysemî, Mecma'u'z-zevâid, VIII, 302-303.

Yetmiş Bir Kişiyi Bir Tabak Yemek

Enes ibni Mâlik radiyallahu anının rivâyet ettiğine göre Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, halasının kızı Zeyneb binti Cahş ile evlendiği zaman, Enes'e bazı isimler saydıktan sonra özellikle onları, ayrıca karşılaştığı herkesi yemeğe dâvet etmesini söyledi. Sofa ve oda dâvetlilerle doldu. Peygamber aleyhisselâm iki avuç hurma ile yağ ve undan yapılan büyücek bir tabak yemeği önce kendi önüne koydu ve üç parmağını içine batırdı. Misafirler o bir tabak yemekten yiyip karınlarını doyurdular, sonra da kalkıp gittiler. Yetmiş bir veya yetmiş iki kişinin karnını doyurduğu o bir tabak yemek, hemen hemen hiç eksilmedi.¹

Bu olayın bir başka cephesi "Resûl-i Ekrem'in Hayâ Duygusu ve Hatâlara Göz Yumması" bahsinde zikredilmiştir bk. I, 254.

Bu veya benzeri bir olayla ilgili başka bir rivâyete göre 300 kişi kadar olan dâvetliler o yemekten doyana kadar yemiş, olayın devamını nakleden Enes şöyle demiştir:

"Peygamber Efendimiz bana 'Artık yemeği kaldır' buyurdu. Yemeği sofraya koyduğum zaman mı, yoksa sofrayı kaldırdığım zaman mı yemek daha fazlaydı, bilemiyorum."²

Sahîh-i Müslim'deki bu ve bundan önceki rivâyete göre, ayrıca bu bahsin sonlarına doğru görüleceği üzere, yemeği Enes'in annesi Ümmü Süleym evinde yapmış ve onu Enes ile Peygamber Efendimize göndermiştir bk. II, 243.

٧٢٢- وعن^(١) أنس: أن النبي ﷺ حين ابتنى بزَيْنَبَ ، أمره أن يدعوه له قوماً سمّاهم ، وكلّ من لقيت ، حتى امتلأ البيت والحجرة ، وقدم إليهم تَوْرًا ، فيه قدرٌ مَدٍّ مِنْ تَمْرٍ ، جُعِلَ حَيْسًا ، فوضعه قُدَّامَهُ ، وغمس ثلاث أصابعه ، وجعل القوم يتغذون ويخرجون ، وبقي التَّوْرُ نحواً مما كان ، وكان القوم أحداً - أو قال^(٢) - اثنين وسبعين^(٣) .

٧٢٣- وفي رواية أخرى في هذه القصة أو مثلها [إن القوم] كانوا زهاء ثلاث مئة وأنهم أكلوا حتى شبعوا. وقال لي: «ارفع» ، فلا أدري حين وضعتُ كان أكثر أم حين رفعتُ^(٤) .

1. Müslim, Nikâh 94, nr. 1428.

2. Müslim, Nikâh 95, nr. 1428.

Hz. Fâtıma'nın Yemeği

Ca'fer-i Sâdık³ (v. 148/765), babası Muhammed el-Bâkır'dan⁴ (v. 114/733), o da büyük dedesi Hz. Ali'den şöyle rivâyet etmiştir: Hz. Fâtıma, bir sabah bir tencere yemek hazırladı. Hz. Ali'yi, "Yemeğe bize buyurun" demek üzere babasına gönderdi. Resûl-i Ekrem de dâvete icâbet edip kızının evine gelince, Hz. Fâtıma'ya o yemekten bütün hanımlarına da birer tabak göndermesini söyledi.¹ Hz. Fâtıma buyurulan şeyi yaptı. Ardından da Resûl-i Ekrem, Hz. Ali, kendisi ve çocukları için yemek ayırdı. Daha sonra, kenarlarından yemeğin taşmakta olduğu tencereyi kaldırdı. Hz. Fâtıma: "Biz o yemekten Cenâb- Hakk'ın dilediği kadar yedik." demiştir.²

٧٢٤ - وفي رواية^(٥) جعفر بن محمد ، عن أبيه عن عليّ [رضي الله عنه] :
أنَّ فاطمة طَبَخَتْ قِدْرًا لَغَدَائِهَا وَوَجَّهَتْ عَلِيًّا إِلَى النَّبِيِّ ﷺ لِيَتَغَدَّى مَعَهَا^(٦) ،
فَأَمَرَهَا فَغَرَفَتْ مِنْهَا لِجَمِيعِ نِسَائِهِ [صَحْفَةً ، صَحْفَةً]^(٧) ثُمَّ لَهُ ﷺ ، وَلِعَلِّي ، ثُمَّ
لَهَا ، ثُمَّ رَفَعَتِ الْقِدْرَ ، وَإِنِهَا لَتَفِيضُ ؛ قَالَتْ : فَأَكَلْنَا مِنْهَا مَا شَاءَ اللَّهُ^(٨) .

3. Ca'fer-i Sâdık diye bilinen Ca'fer ibni Muhammed, on iki imâmın altıncısıdır.

4. Muhammed el-Bâkır, tâbiîn âlimlerinden ve Ehl-i beyt'in ileri gelenlerinden olup on iki imâmın beşincisidir. Onun babası dördüncü imâm Zeynelâbidîn Ali, onun babası da Hz. Hüseyin'dir.

1. O günlerde Peygamber aleyhisselâmın dokuz hanımı vardı. Bunlar: Hz. Âişe, Hafsa, Zeynep, Ümmü Habibe, Ümmü Seleme, Sevde, Meymûne, Safiye ve Cüveyriye annelerimizdi.

2. İbni Sa'd, *et-Tabakâtü'l-kübrâ*, I, 186-187.

Azalmayan Hurmalar

Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem Hz. Ömer'e, Ahmesoğulları'ndan 400 atlıya yol azığı vermesini emretti. Hz. Ömer de:

“Yâ Resûlallah, yanımda birkaç kilo hurmadan başka bir şey kalmadı.” dedi. Bunun üzerine Allah'ın Resûlü ona:

“Git ve dediğimi yap!” buyurdu. Hz. Ömer de denileni yapmak üzere evine gitti. Onun, bir deve yavrusunun cüssesi kadar olan o azıcık hurmadan hazırladığı azık, 400 kişiye yetti. Dağıtımın sonunda hurmalar sanki hiç verilmemiş gibi aynen duruyordu. Bu hadisi, sahâbeden Dükeyn el-Ahmesî³ ve Cerîr ibni Abdillâh⁴ rivâyet etmiştir.⁵

Bu hadisi, ashâb-ı kirâmdan Nu'mân ibni Mukarrin de aynı şekilde rivâyet etmiş, yalnız o kendilerine yol azığı verilen 400 kişinin Ahmesoğulları'ndan değil, “Müzeyne kabilesinden olduğunu” söylemiştir.⁶

Hadisin bir başka rivâyetine göre Dükeyn ibni Saîd el-Müzenî, Hz. Ömer'in kendilerine yol azığı vereceği kimseleri evin üst katına götürdüğünü, kemerinden çıkardığı bir anahtarla kapıyı açtığını ve onlara: “Buyurun, alın.” dediğini, herkesin hurmadan istediği kadar aldığını, fakat hurmanın hiç azalmadığını söylemektedir.¹

٧٢٥ ، ٧٢٦ - وأمر النبي - ﷺ - عمر بن الخطاب أن يرود أربع مئة راكب من أحمس؛ فقال: يا رسول الله! ما هي إلا أضوع. قال: «أذهب»، فذهب فرودهم منه، وكان قدر الفصيل الرابض، من التمر، وبقي بحاله.

مِنْ رَوَايَةِ دُكَيْنِ الْأَحْمَسِيِّ^(١)، وَمِنْ رَوَايَةِ جَرِيرٍ.

٧٢٧ - ومثله من رواية الثُّعْمَانِ بْنِ مُقَرَّرٍ الْخَبَرِ بَعَيْنَهُ، إِلَّا أَنَّهُ قَالَ: أَرْبَع مئة راكب من مُزَيْنَةٍ^(٢).

3. Bu sahâbînin adı Dükeyn ibni Saîd el-Ahmesî (veya el-Müzenî)dir. Nisbesi ise kimi yerde el-Müzenî, kimi yerde el-Has'amî şeklinde kaydedilmektedir. İbni Hacer ise, bu zâtın nisbesinin hem Has'amî hem de Müzenî şeklinde geçtiğini söylemektedir (*el-İsâbe*, I, 476).

4. Cerîr ibni Abdillâh, Yemen'deki Becile kabilesinin reisiydi. Orada Müslüman oldu ve hicretin 10. yılında kabilesinden 150 kişiyle Medine'ye geldi. Hakkında daha fazla bilgi için “Resûl-i Ekrem'in İnsanlarla Güzel Geçinmesi, Üstün Edebi ve Engin Ahlâkı” bahsine bakınız bk. I, 259.

5. Ahmed ibni Hanbel, *Müsned*, IV, 174.

6. Ahmed ibni Hanbel, *Müsned*, V, 445.

1. Ebû Dâvûd, Edeb 157, 158, nr. 5238; İbni Hibbân, *es-Sahîh* (Arnaût), XIV, 462-463, nr. 6528.

Câbir ibni Abdillâh radiyallâhu anhümânın rivâyet ettiği bir hadis de Resûlullah Efendimiz'in bereketiyle yiyeceğin çoğalmasıyla ilgilidir. Câbir'in babası vefât etmiş, geride bir hayli hurma borcu bırakmıştı. Câbir, alacaklı olan Yahudilere, babasının borcuna karşılık hurma bahçesini meyveleriyle birlikte kabul etmelerini teklif etti. Ancak onlar bu teklifi, birkaç yıl boyunca çıkacak hurmaları kendilerine verse bile borcunu kapatamayacağı için kabul etmediler. Câbir, hâlini Peygamber Efendimiz'e arzetti. Allah'ın Elçisi ona hurmaları toplamasını, hurma ağaçlarının altında öbek öbek yığmasını emrettikten sonra hurma bahçesine gitti. Orada bir süre dolaşp duâ etti. Câbir, Peygamber Efendimiz'in duasıyla bereketlenen o hurmalarla, babasının bütün borçlarını ödediği gibi, kendisine de her yıl toplanan hurmalardan daha fazlası kaldı.² Bir başka rivâyete göre, bahçenin mahsûlü alacaklılara verilen hurma kadar arttı.³

Câbir, Yahudi alacaklıların, olup bitenleri görünce hayret ettiklerini de söylemiştir.

٧٢٨ - ومن ذلك حديث جابر في دين أبيه بعد موته ، وقد كان بذل لغيره
أبيه أصل ماله ، فلم يقبلوه ، ولم يكن في ثمرها سنين كفاف دينهم ، فجاءه
النبي ﷺ بعد أن أمره بجدها ، وجعلها بيادر في أصولها ، فمشی فيها
ودعا ، فأوفى منه جابر غرماء أبيه ، وفضل مثل ما كانوا يجذون كل سنة^(٣) .
٧٢٨ / ١ - وفي رواية: مثل ما أعطاهم^(٤) ؛ قال: وكان الغرماء يهوداً
فعجبوا من ذلك .

Bu mucizeyi; *Sahîh-i Buhârî*'deki hadisleri ve üç *Sünen*'deki⁴ rivâyetleri dikkate alarak Câbir İbni Abdillâh'tan dinleyelim:

"Babam Abdullah ibni Amr ibni Harâm, Uhud Savaşı'nda şehid düştüğünde, geride dokuz (bazı rivâyetlerde altı) kız, bir hayli de borç bırakmıştı. Alacaklılar borcun ödenmesi konusunda pek anlayışsız davrandılar. Ben de Resûl-i Ekrem sallallâhu aleyhi ve sellem başvurum ve alacaklılarla konuşmasını söyledim. Hurma bahçesinin o yıl verdiği ürünü borca mahsûben kabul etmeleri ve borcun geri kalan kısmından vazgeçmeleri konusunda onları iknâ etmesini istedim. Resûl-i Ekrem Efendimiz de alacaklılardan bunu rica etti, fakat hiçbiri kabul etmedi. O zaman Allah'ın Elçisi bana: "Yarın sana geleceğim." buyurdu. Ertesi sabah Hz. Ebû Bekir ve Hz. Ömer ile birlikte geldi, hurma bahçesini dolaştı, hurma-

nın bereketlenmesi için duâ etti. Bana da: "Hurmalarını toplayıp cins cins ayır, iyi hurmaları (acve hurmasını) bir boy, kalitesiz hurmaları bir boy yap. Sonra durumu bana bildir." buyurdu. Dediklerini yapıp durumu kendisine bildirdim. Peygamber-i Zîşân Efendimiz geldi, hurmaların başına oturdu ve bana: "Haydi herkese alacağını ölçüp ver!" buyurdu. Ben de hurmaları ölçerek herkese alacağını verdim (Bu rivâyetlerin bir kısmında hurmaları Resûl-i Ekrem'in kendi elleriyle ölçüp alacaklılara verdiği de belirtilmektedir). Sonunda hurmalar hiç eksilmemiş gibi öylece duruyordu."

Burada şunu da söyleyelim: Hz. Câbir'in babası Abdullâh ibni Harâm, Uhud Gazvesi'nde şehid düşünce, o gün yeteri kadar kefen ve kabir bulunamadığı için, bu şehîdin nâşı, eniştesi Amr ibni Cemûh'un nâşı ile aynı kabre kondu. Aradan kırk sene geçtikten sonra, sel yatağına yakın olan kabirleri başka bir yere nakledilmek üzere açıldığı zaman, bu iki sahâbînin cesetlerinin hiçbir değişikliğe uğramadan, gömüldükleri gibi durduğu görüldü.¹

1. Ebû Dâvûd, Edeb 157, 158, nr. 5238; İbni Hibbân, *es-Sahîh* (Arnaût), XIV, 462-463, nr. 6528.
2. Buhârî, Büyü' 51, nr. 2127, İstikrâz 8, 9, 18, nr. 2395, 2396, 2405, Hibe 21, nr. 2601, Sulh 13, nr. 2709, Vesâyâ 36, nr. 2781, Megâzî 18, nr. 4053.
3. Buhârî, Menâkıb 25, nr. 3580.
4. Ebû Dâvûd, Vesâyâ 17, nr. 2884; Nesâî, Vesâyâ 4, nr. 3639-3642; İbni Mâce, Sadakât 20, nr. 2433.

1. Mâlik, *el-Muvatta'*, Cihâd, 49.

Ebû Hüreyre'nin Dağarcığı

Ebû Hüreyre radiyallahu anh şöyle demiştir:

“Bir sefer sırasında yiyeceğimiz tükendi ve herkes çok zor durumda kaldı. Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem bana:

‘Ebû Hüreyre! Yanında yiyecek bir şey var mı?’ diye sordu. Ben de:

‘Evet, Yâ Resûlallah! Dağarcığımda birazcık hurma kaldı.’ dedim.

‘Onu bana getir.’ buyurdu, elini dağarcığa sokup bir avuç hurma aldı, mübârek ellerini açıp hurmanın bereketlenmesi için duâ etti. Sonra da bana:

‘Haydi on kişiyi çağır.’ buyurdu. On kişi geldi ve doyana kadar yedi. Sonra on kişi daha çağırmamı emretti. Birliğimizde bulunan bütün askerler onar onar gelip doyuncaya kadar hurmadan yediler. Sonra Resûl-i Ekrem Efendimiz bana:

‘Ebû Hüreyre! Senden aldığım hurmayı şuradan alıp dağarcığına koy, acıktığın zaman elini oraya sokup hurma al, fakat dağarcığı sakın ters çevirme.’ buyurdu. Ben de Efendimiz’in emrine uyararak getirdiğim hurmadan daha fazlasını alıp dağarcığıma koydum. O hurmaları hem Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem hayati boyunca hem de Hz. Ebû Bekir ve Ömer devirlerinde yedim ve başkalarına da ikrâm ettim. Bu bereket, Hz. Osmân şehid oluncaya kadar devam etti. Hz. Osmân’ın şehid olduğu o kargaşa sırasında dağarcığım çalındı ve kaybolup gitti.”¹

Ebû Hüreyre bu konuda şunları da söylemiştir: “Hayatım boyunca, şu üç musibetten daha büyüğü ile karşılaşmadım: Bunlardan biri, Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem vefâtı; diğeri Hz. Osmân’ın şehid edilmesi; üçüncüsü de dağarcığımin çalınmasıdır.”²

٧٢٩ - وقال أبو هريرة [رضي الله عنه]: أصاب الناس مَحْمَصَةٌ. فقال لي

فقال لي رسول الله ﷺ: «هل مِنْ شَيْءٍ؟»

قلت: نعم؛ شَيْءٌ مِنَ التَّمْرِ فِي الْمِرْوَدِ.

قال: «فَأْتِنِي بِهِ»^(١) (١/٨٤) فأدخل يده فأخرج قَبْضَةً، فبسطها ودعا بالبركة؛ ثم

قال:

«ادْعُ عَشْرَةً» فأكلوا حتى شَبِعُوا، ثم عَشْرَةٌ كَذَلِكَ، حتى أَطْعَمَ الْجَيْشَ كُلَّهُمْ وَشَبِعُوا. قال: «خُذْ مَا جِئْتَ بِهِ، وَأَدْخِلْ يَدَكَ، وَاقْبِضْ مِنْهُ وَلَا تَكْبَهُ»،

قال: «خُذْ مَا جِئْتَ بِهِ، وَأَدْخِلْ يَدَكَ، وَاقْبِضْ مِنْهُ وَلَا تَكْبَهُ»،

فَقَبِضْتُ عَلَى أَكْثَرِ مِمَّا جِئْتُ بِهِ؛ فَأَكَلْتُ مِنْهُ، وَأَطْعَمْتُ حَيَاةَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ، وَأَبِي بَكْرٍ، وَعُمَرَ، إِلَى أَنْ قُتِلَ عُثْمَانُ، فَانْتَهَبَ مِنِّي، فَذَهَبَ^(٢).

1. Beyhaki, *Delâilü'n-nübüvve* (Kal'acî), VI, 109-111.

2. Ebû Nuaym el-İsfahânî, *Delâilü'n-nübüvve* (Kal'acî-Abbâs), II, 433, nr. 342; Ebû Temâm er-Râzî, *el-Fevâid* (Selefi), II, 287, nr. 1766.

٧٣٠ - وفي رواية: فقد حملت من ذلك التمر كذا وكذا من وسق في سبيل
الله (٣).

٧٣١ - وَذُكِرَتْ مِثْلُ هَذِهِ الْحِكَايَةِ فِي غَزْوَةِ تَبُوكَ ، وَأَنَّ التَّمْرَ كَانَ بِضْعَ
عَشْرَةَ تَمْرَةً (٤).

Bir başka rivâyete göre Ebû Hüreyre: “O hurmalardan şu kadar deve yükü hurmayı Allah rızâsı için verdim.” demiştir.³

Bu rivâyete göre Ebû Hüreyre şöyle demiştir: “Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem birkaç hurma götürdüm ve: “Ey Allah’ın Resûlü, onların bereketlenmesi için duâ et.” dedim. Peygamber Efendimiz onları alıp bereketlenmesi için duâ etti ve şöyle buyurdu:

“Al onları, dağarcığına koy, ondan bir şey almak istediğinde elini sokup al, ama sakın dağarcığı ters çevirip silkeleme!” Ebû Hüreyre, rivâyetinin sonunda: “Ben, o hurmalardan şu kadar deve yükü hurmayı Allah rızâsı için verdim. Biz ondan hem yer hem de başkalarına yedirirdik. Hz. Osmân’ın şehid edildiği güne kadar o dağarcığı kemerimden hiç ayırmadım. Ancak o günden sonra dağarcığım kopup kayboldu.” demiştir.

Bu olayın bir benzerinin Tebuk Gazvesi’nde meydana geldiği ve Efendimiz aleyhisselâmın duâsıyla bereketlenen hurmaların on üç kadar olduğu rivâyet edilmiştir.¹

3. Tirmizî, Menâkıb 47, nr. 3839; Ahmed ibni Hanbel, Müsned, II, 352.

1. Bu hadisin bir benzeri, Abdurrahman ibni Ebî Amre el-Ensârî’nin babası Ebû Amre’den rivâyet ettiği hadiste zikredilmiştir bk. II, 30.

Ehl-i Suffe'ye Yeten Bir Kap Süt

Resûl-i Ekrem'in bereketi ve duâ etmesi üzerine çoğalan yiyeceklerle ilgili mûcizelerden biri de Ebû Hüreyre'nin aç kalması olayıdır. Buna göre bir gün Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem Ebû Hüreyre'ye:

“Beni takip et!” buyurdu. Fahr-i Âlem Efendimiz Hâne-i Saâdet'e varınca, orada kendisine hediye olarak göndermiş bir kap süt buldu. Bunun üzerine Ebû Hüreyre'ye Ehl-i Suffe'yi çağırmasını emretti. Ebû Hüreyre hadisin devamında: “Kendi kendime: ‘Bu süt, Ehl-i Suffe'nin hangi birine yetecek! O sütü içerek kuvvetlenmek benim daha çok hakkım!’ dedim; ancak Resûlullah'ın emrine uyararak Ehl-i Suffe'yi çağırdım.” dedikten sonra sözüne şöyle devam etti: “Resûlullah'ın emri üzerine süt kabını alıp birine veriyordum; verdiğim kişi ondan kanıncaya kadar içiyor, sonra kabı bana iade ediyor, ben de alıp bir başkasına sunuyordum, o da kanıncaya kadar içiyordu. Böylece o gün herkes süte doydu.”

Hadisin sonunda Ebû Hüreyre şöyle demiştir: “Peygamber Efendimiz süt kabını eline alarak:

‘Ebû Hüreyre! Bir ben kaldım, bir de sen, haydi otur da iç!’ buyurdu; ben de içtim. Tekrar: ‘İç!’ buyurdu. Bana, durmadan ‘İç, iç’ diyordu. Sonunda ‘Hayır. Seni hak peygamber olarak gönderen Allah'a yemin olsun ki, artık içecek yerim kalmadı.’, dedim. O zaman süt kabını aldı, Allah Teâlâ'ya hamdetti, besmele çekip kalan sütü kendisi içti.”

٧٣٢ - ومنه^(٥) أيضاً حديث أبي هريرة حين أصابه الجوع ، فاستتبعه النبي ﷺ ، فوجد لبناً في قدح قد أهدي إليه ، وأمره أن يدعو أهل الصفة . قال : فقلت : ما هذا اللبن فيهم ؟ كنت أحق أن أصيب منه شربة أتقوى بها . فدعوتهم . وذكر أمر النبي ﷺ له أن يسقيهم ، فجعلت أعطي الرجل فيشرب حتى يزوى ، ثم يأخذُه الآخر حتى روي جميعهم .

قال : فأخذ النبي ﷺ القدح ، وقال : « بقيت أنا وأنت ، اقعد فاشرب » فشربت ، ثم قال : « اشرب » وما زال يقولها وأشرب حتى قلت : لا ، والذي بعثك بالحق ! ما أجدُ له مسلكاً ؛ فأخذ القدح ، فحمد الله وسمى وشرب الفضلة .^(١)

Bu hadîs-i şerîfin tamamı şöyledir: Ebû Hüreyre radi-yallahu anh şöyle demiştir: “Kendisinden başka ilâh bulunmayan Allah’a yemin ederim ki, ben bâzen açlıktan karnımı yere dayar, bâzen de mideme taş bağlardım. Bir gün sahâbîlerin geçtiği yol üzerine oturmıştım. Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem yanımdan geçti ve beni görünce gülümsedi. Kalbimden geçeni yüzümden anladı ve ‘Ebû Hüreyre!’ dedi. Ben de ‘Buyur, yâ Resûlallah!’ dedim. Resûl-i Ekrem Efendimiz ‘Beni takip et!’ buyurdu ve yoluna devam etti. Ben de peşinden yürüdüm. Hâne-i Saâdet’e girdi, ben de girmek için izin istedim, izin verdi, içeri girdim. Bir kap içinde süt olduğunu gördü ve evdekilere: ‘Bu süt nereden geldi?’ diye sordu. ‘Falan adam veya falan hanım onu size hediye etti.’ dediler. Bunun üzerine Resûl-i Ekrem: ‘Ebû Hüreyre!’ diye seslendi. Ben: Buyur, yâ Resûlallah! dedim. ‘Suffe ehline git, onları buraya çağır!’ buyurdu.”

Ebû Hüreyre sözüne devamla der ki: “Suffe ehli İslâm konuklarıydı. Onların ne sığınacak âileleri, ne malları, ne de bir kimseleri vardı. Peygamber aleyhisselâma bir sadaka geldiğinde onlara gönderir, kendisi sadakadan hiçbir şey almazdı. Şâyet gelen bir hediye ise, onlara da gönderir, kendisi de ondan bir parça alır ve böylece gelen hediyeyi onlarla paylaşırdı. Resûl-i Ekrem’in Suffe ehlini dâvet etmesi hoşuma gitmedi. Kendi kendime: ‘Bu süt, Suffe ehlinin hangi birine yetecek ki! O sütü içerek kuvvetlenmek benim daha çok hakkım.’ dedim. ‘Şâyet onlar geldiğinde Resûlullah bana sütü onlara vermemi emreder, ben de onlara verirsem; belki de süttten bana bir şey kalmaz’ diye düşündüm. Fakat Allah’ın ve Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemine itaat etmemek de olmaz, dedim. Neticede Suffe’ye gittim ve kendilerini Resûlullah’ın dâvet ettiğini haber verdim. Onlar dâveti kabul ettiler ve huzûra girmek için izin istediler; kendilerine izin verildi ve onlar da

Hücre-i Saâdet’te yerlerini aldılar. Peygamber Efendimiz bana: ‘Ebû Hüreyre!’ diye seslendi. Ben: ‘Buyur, yâ Resûlallah!’ dedim. ‘Sütü al, onlara ikrâm et!’ buyurdu. Ben de süt kabını aldım, herkese vermeye başladım. Verdiğim kişi kanıncaya kadar içiyor, sonra kabı bana geri veriyor, ben bir başkasına veriyordum, o da kanıncaya kadar içiyor sonra geri veriyordu. En sonunda kabı Peygamber aleyhisselâma verdim. Oradakilerin hepsi süte kanmıştı. Resûlullah kabı alıp elinde tuttu ve bana bakıp gülümsedi. Sonra da: ‘Ebû Hüreyre!’ dedi. ‘Buyur, yâ Resûlallah!’ dedim. ‘Bir ben kaldım, bir de sen.’ buyurdu. Ben: ‘Doğru söyledin, yâ Resûlallah.’ dedim. ‘Haydi, Otur da iç!’ buyurdular. Ben de oturdum ve içtim. Sonra yine: ‘Otur, iç!’ buyurdu. Yine oturdum ve içtim. Resûl-i Ekrem bana durmadan: ‘İç, iç’ buyuruyordu. Sonunda ben: ‘Hayır. Seni hak peygamber olarak gönderen Allah’a yemin ederim ki, artık içecek yerim kalmadı.’ dedim. ‘Öyleyse bana ver!’ buyurdu. Süt kabını Resûl-i Ekrem’e verdim, Allah Teâlâ’ya hamdetti, besmele çekip kalan sütü kendisi içti.”¹

Resûl-i Ekrem Efendimiz’in burada da: “Bir topluluğa su ikrâm eden, suyu en sonra içer.”² kaidesini uyguladığı görülmektedir.

1. Buhârî, Rikâk 17, nr. 6452.

2. Müslim, Müsâfirîn 311, nr. 681.

Bereketli Koyun

Sahâbeden Hâlid ibni Abdiluzza³ radiyallahu anhin rivâyet ettiğine göre, bir gün kendisi, Resûl-i Ekrem sallallahu aleyhi ve selleme kesip yemesi için bir koyun verdi. Hâlid'in ailesi çok kalabalıktı. Bir koyun kestiği zaman, onu küçük küçük parçalara ayırsa bile aile fertlerinin hepsine yetmezdi. Peygamber Efendimiz kendine hediye edilen koyundan yedikten sonra, etin kalan kısmını Hâlid'in kovasına koydu ve onun bereketlenmesi için duâ etti. O da bu eti ailesine taksim etti. Hepsini ete doyduğu gibi, yine de arttı. Bu mucizeyi, muhaddis Ebû Bişr ed-Dûlâbî¹ (v. 310/923) rivâyet etmiştir.²

٧٣٣ - وفي حديث خالد بن عبد العزى أنه أجزر النبي ﷺ شاةً وكان عيالاً خالد كثيراً، يذبح الشاة فلا تُبدى عياله، عَظْماً عَظْماً؛ وإنَّ النبي ﷺ أكل من هذه الشاة، وجعل فضلتها في دلو خالد، ودعا له بالبركة، فنثر ذلك لعياله، فأكلوا وأفضلوا، ذكر خبره الدُّولابي^(٢).

3. Hâlid ibni Abdiluzza'nın Hz. Hatice'nin kardeşinin oğlu olduğu, ikinci Habeşistan hicretinde yolda vefât ettiği söylenmektedir (Hafâcî, *Nesîmü'r-riyâz* [Atâ], III, 525).

1. Muhaddis ve tarihçi olan Ebû Bişr ed-Dûlâbî, Horasan'da, Rey yakınlarındaki Dûlâb köyünde doğduğu için Dûlâbî nisbesiyle anıldı. Onun, Resûl-i Ekrem, sahâbe, tâbiîn ve diğer muhaddislerin künyelerini alfabetik sıraya göre ele aldığı *el-Künâ ve'l-esmâ* adlı eseri, birkaç defa yayımlanmıştır. Dûlâbî'nin *ez-Zürriyetü't-tâhire ve'l-mutahhara* adlı bir eseri daha vardır.

2. *el-Esmâ ve'l-künâ*, I, 206, nr. 381; Beyhakî, *Delâilü'n-nübüvve* (Kal'acî), VI, 115-116.